

Factsheet 2015-4

Resultaten van de Nationale Veiligheidsindices 2014

Auteurs: R.H. De Cuyper, G. Weijters & R.P.W. Jennissen

Oktober 2015

In deze factsheet wordt een actualisering gegeven van de vorig jaar verschenen cijfers van de Nationale Veiligheidsindices (NVI) en inzicht gegeven in de ontwikkeling van de sociale veiligheid in de jaren 2005-2014. De NVI is om meerdere redenen een toevoeging aan de reeds bestaande cijfers over de sociale veiligheid in Nederland, zoals de politiecijfers en cijfers van de Veiligheidsmonitor. Zo zijn alle indicatoren van sociale veiligheid meegenomen in de NVI. Deze indicatoren omvatten criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving.

Voor het beschrijven van de ontwikkeling van criminaliteit wordt bovendien in de NVI onderscheid gemaakt tussen verschillende typen criminaliteit en is per type delict gekeken welke databron het meest geschikt is om de ontwikkeling in het delicttype te duiden. Hierdoor wordt de ontwikkeling in criminaliteit op een zo betrouwbaar mogelijke manier

weergegeven. Verder is voor de NVI een methode ontwikkeld waarbij rekening wordt gehouden met de ernst en het relatieve omvang van delicten. Op deze manier kunnen de verschillende delicttypen worden samengevoegd om inzicht te kunnen geven in de ontwikkeling van criminaliteit in het algemeen. De criminaliteitsindex beschrijft daarbij de *ontwikkeling* in de criminaliteit, maar geeft geen inzicht in de *omvang* van de criminaliteit.

Resultaten

Criminaliteit

De criminaliteitsindex van de NVI bestaat uit elf aparte delicttypen. Zes van de elf delicttypen zijn samengenomen tot één criminaliteitsindex. Dit zijn de delicttypen: geweldsdelicten, zedendelicten, vermogensdelicten (met geweld), diefstal (zonder geweld), inbraken (zonder geweld) en vernielingen en delicten tegen de openbare orde (Vergouw e.a., 2014). Deze delicttypen vormen samen 80% van de delicten die in Nederland worden geregistreerd door de politie.

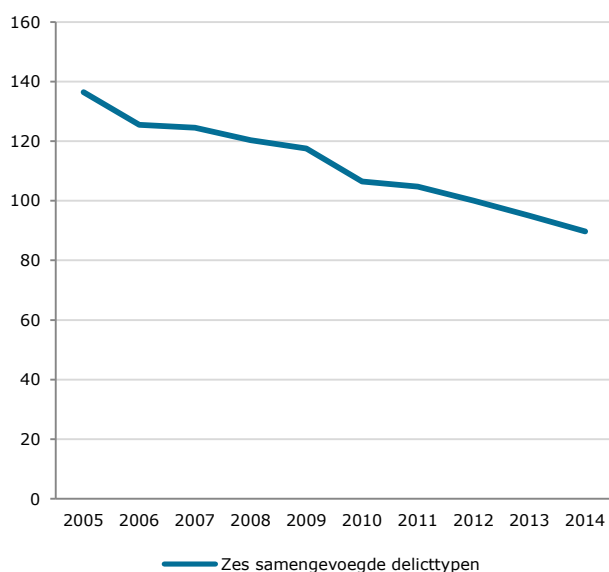
Box 1 Belangrijke bevindingen

- De veelvoorkomende criminaliteit is verder gedaald in 2014. In vergelijking met 2013 is de criminaliteit afgenomen met 5%-punten. De veelvoorkomende vormen van criminaliteit betreffen geweld, zeden, vermogensdelicten met geweld, diefstal, inbraken en vernielingen en delicten tegen de openbare orde.
- Ook ervaren minder mensen overlast in Nederland. Dit geldt zowel voor sociale overlast, als voor verkeersoverlast, als voor overlast die mensen ervaren als gevolg van fysieke verloedering.
- Nederlanders voelen zich veiliger en zijn minder bang om slachtoffer te worden van criminaliteit. Vermijdingsgedrag is ten opzichte van 2013 wel iets toegenomen.

De delicttypen die niet zijn opgenomen in de samengevoegde index, maar apart worden meegenomen in de criminaliteitsindex, zijn: moord en doodslag, verkeersmisdrijven, fraude en bedrog, drugsmisdrijven en wapenmisdrijven. Deze delicttypen zijn niet op te nemen in de samengestelde criminaliteitsindex, vanwege methodologische redenen of vanwege de databron die het delicttype niet betrouwbaar genoeg meet (zie Vergouw e.a., 2014). In totaal maken deze delicttypen 17% uit van alle delicten die door de politie worden geregistreerd.

Welke ontwikkelingen hebben zich voorgedaan in criminaliteit in het afgelopen jaar? Uit de trend van de samengevoegde criminaliteitsindex kan worden afgelezen dat de criminaliteit sinds 2005 daalt. In de periode van 2005 tot en met 2013 werd al een afname geconstateerd in criminaliteit van 41%-punten. In 2014 is dit verder afgenomen met 5%-punten ten opzichte van 2013.¹

Figuur 1 Samengevoegde criminaliteitsindex (2012=100)

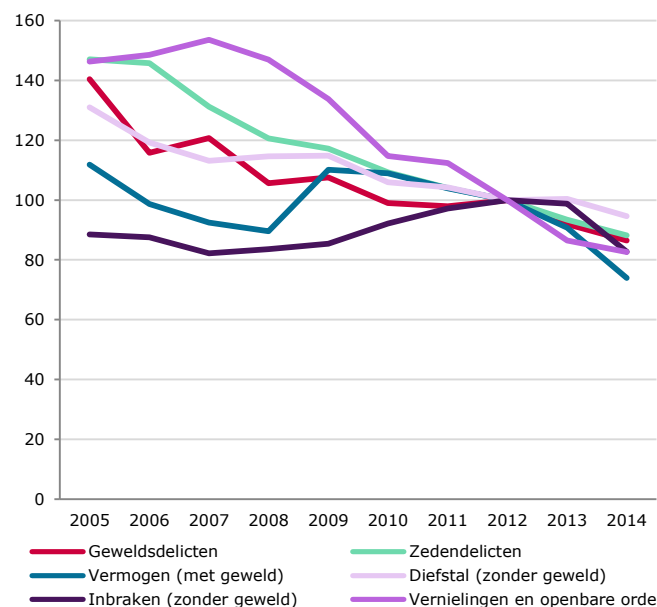
In overeenstemming met de trend van de samengevoegde criminaliteitsindex laten de trends van de losse delicttypen ook een dalende tendens zien. Ten opzichte van 2005 is het aantal vernielingen en

¹ De gepresenteerde trends kunnen licht afwijken van de trends die zijn gepresenteerd in de factsheet van 2014. Dit komt doordat de geregistreerde criminaliteitscijfers van de laatste drie jaar nog niet definitief zijn en soms worden aangepast (CBS, 2015). De aanpassingen in de registratiecijfers blijken echter nauwelijks invloed te hebben op het algehele verloop van de (criminaliteit)trends van de NVI. Wel kan het startpunt van de trendlijn iets hoger of lager liggen dan in de factsheet van 2014, omdat de gegevens worden geijkt aan het jaar 2012.

delicten tegen de openbare orde het sterkst gedaald (64%-punten), gevolgd door het aantal zedendelicten (59%-punten), geweldsdelicten (54%-punten) en diefstallen zonder geweld (36%-punten).

Verder blijkt ook het aantal vermogensdelicten (met geweld) te zijn afgenomen in de onderzochte periode. Het aantal inbraken (zonder geweld) bleek, na een stijging in de periode 2007-2012, al iets te zijn gedaald in 2013. Deze daling heeft zich in 2014 verder doorgezet.

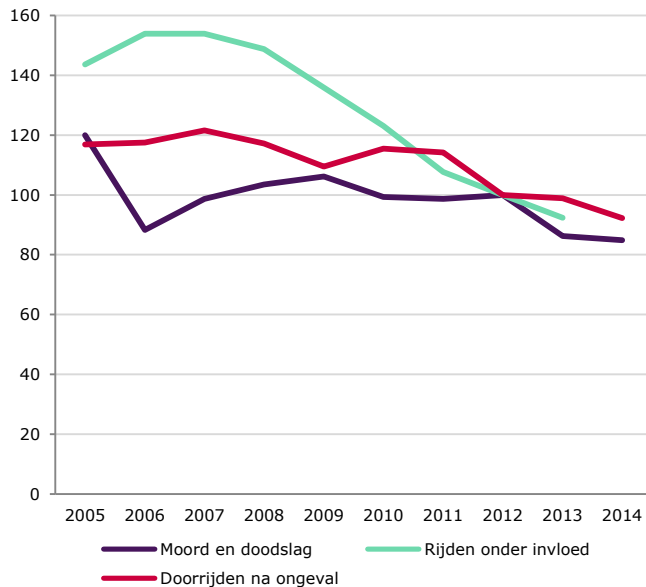
Figuur 2 Afzonderlijke delict typen (2012=100)

De trends van de delicttypen die *niet* zijn meegenomen in de samengevoegde criminaliteitsindex zijn gepresenteerd in de figuren 3 en 4.

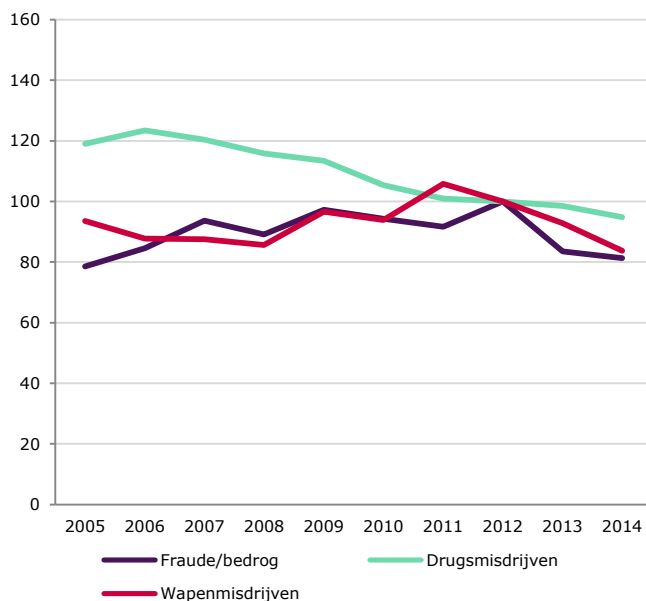
Figuur 3 laat zien dat het aantal moorden en doodslagen verder is afgenomen in 2014. Ook het aantal bestuurders dat doorrijdt na een ongeval is gedaald, alsook het aantal bestuurders dat rijdt onder invloed. De afdeling Water, Verkeer en Leefomgeving (WVL) van Rijkswaterstaat doet één keer in de twee jaar onderzoek naar rijden onder invloed. Hierdoor zijn de cijfers van rijden onder invloed niet beschikbaar voor het jaar 2014 en kunnen de nieuwe cijfers (over 2015) pas volgend jaar worden toegevoegd aan de NVI.

Figuur 3 Indices moord en doodslag, rijden onder invloed en doorrijden na een ongeval (2012=100)

Figuur 4 laat zien dat het aantal drugsmisdrijven sinds 2005 is afgenomen. De trends voor wapenmisdrijven en voor fraude en bedrog zijn minder éénduidig. De ontwikkelingen in beide delict typen fluctueren sterk in de periode 2005-2014.

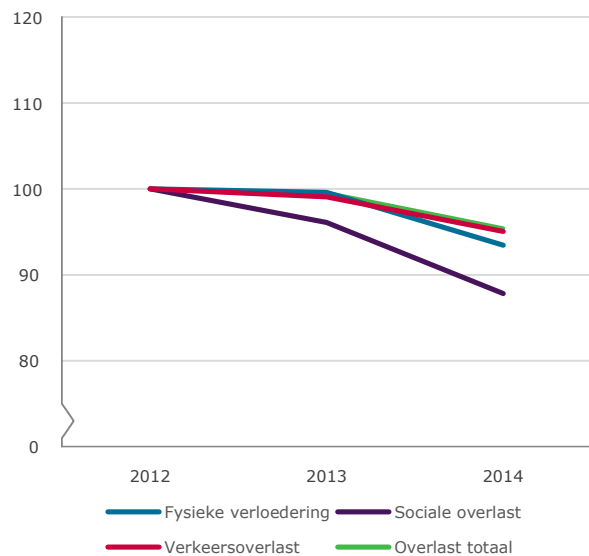
Figuur 4 Indices voor drugsmisdrijven, wapenmisdrijven en fraude/bedrog (2012=100)

Overlast

Naast de ontwikkeling in criminaliteit is in de NVI ook gekeken naar de ontwikkeling in overlast. De index bestaat uit de volgende vormen van overlast: fysieke verloederung, sociale overlast en verkeersoverlast.² Tevens worden deze drie vormen van overlast samengenomen om de totale overlast te beschrijven.³ Om de ontwikkelingen in kaart te brengen zijn verschillende vragen uit de Veiligheidsmonitor (VM) gebruikt. De vragen in de VM die gaan over overlast worden sinds 2012 gesteld en daardoor zijn de trends pas vanaf dat jaar weer te gegeven. De cijfers laten zien dat de totale ervaren overlast in Nederland is afgenomen tussen 2012 en 2014. Ook alle drie de onderscheiden vormen van overlast laten een dalende ontwikkeling zien.

Figuur 5 Overlastindices (2012=100)

Noot: De schalen van de x-as en y-as zijn aangepast om de trends beter zichtbaar te maken.

Onveiligheidsbeleving

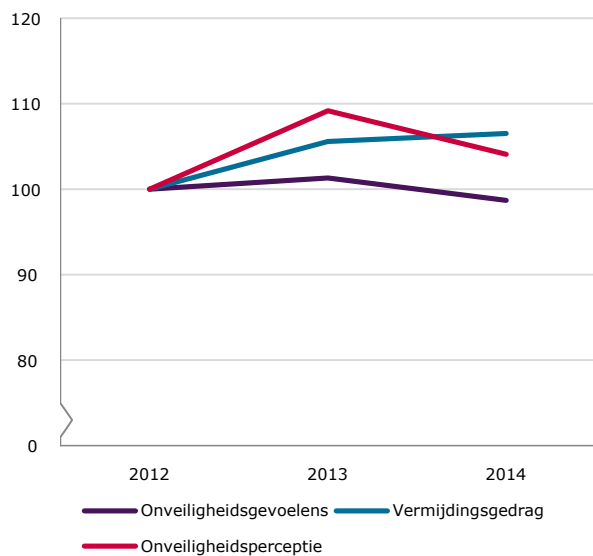
De derde vorm van sociale veiligheid die in de NVI wordt bekeken is onveiligheidsbeleving. Onveiligheidsbeleving wordt in de NVI onderverdeeld in drie vormen: onveiligheidsgevoelens, vermijdingsgedrag

² Fysieke overlast omvat de items hinder door rommel op straat, vernield straatmeubilair, bekladding en hondenpoep. Sociale overlast omvat de items overlast van dronken mensen op straat, drugsgebruik of drugs-handel, mensen die op straat worden lastiggevallen en rondhangende jongeren. Verkeersoverlast omvat de items hinder door te hard rijden, agressief verkeersgedrag en parkeeroverlast.

³ Totale overlast bevat, naast de items uit de drie deelindices, ook de items hinder van horecagelegenheden en overlast van buurtbewoners.

en onveiligheidsperceptie. Gegevens over de drie vormen van onveiligheidsbeleving zijn afkomstig uit de Veiligheidsmonitor.

Figuur 6 Indices voor onveiligheidsbeleving (2012=100)

Noot: De schaal van de y-as is aangepast om de trends beter zichtbaar te maken.

Vermijdingsgedrag is in de periode 2012-2014 gestegen. De trend in onveiligheidsgevoelens laat in het afgelopen jaar een dalend verloop zien: steeds minder mensen geven aan dat zij zich onveilig voelen. Verder is de onveiligheidsperceptie, na een toename in 2013, weer afgenomen in 2014. De onveiligheidsperceptie is ongeveer terug op het niveau van 2012.

Conclusie

De NVI is ontwikkeld om de sociale veiligheid in Nederland in kaart te brengen. Op basis van de NVI kan geconcludeerd worden dat de criminaliteit en de overlast verder zijn gedaald in Nederland. Wat betreft onveiligheidsbeleving is de trend minder eenduidig. Vermijdingsgedrag is toegenomen in 2014, terwijl onveiligheidsgevoelens en onveiligheidsperceptie zijn afgenomen in het afgelopen jaar.

Literatuur

- CBS (2015). Geraadpleegd in augustus 2015: www.statline.cbs.nl.
- Vergouw, S.J., Jennissen, R.P.W., Weijters, G., & Smit, P.R. (2014). *Naar Nationale Veiligheidsindices*. Den Haag: WODC. Cahier 2014-14.